

прямків нейтралізації наслідків та попередження розгортання девіантної соціалізації економіки в Україні та в її регіонах.

Література

1. Динаміка середньомісячної заробітної плати по регіонах у 1995-2010 роках – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/gdn/prc_rik/prc_rik_u/dszpR_u2005.html
2. Средняя зарплата в Европе– [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://inet-business.at.ua/blog/srednjaja_zarplata_v_evrope/2010-07-10-196
3. Introducing the Revolting Index The Wall Street journal – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://blogs.wsj.com/source/2011/02/25/introducing-the-revolting-index/?KEYWORDS=Ukraine>

Іщенко Д.В., Школярєнко О.О.

РОЗВИТОК МАЛОГО ТА СЕРЕДЬОГО БІЗНЕСУ ТА ВПЛИВ НА НЬОГО НОВОГО ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

В уявленні людей ще досі малий бізнес представляється у виді роздрібних торговців. На початку 90-х років так і було, але це звичайний процес накопичення первинного капіталу. В результаті діяльності хтось припинив своє існування, хтось закріпився та почав освоювати інші сфери діяльності. Таким чином за останні 10 років структура малого бізнесу кардинально змінилась. Зараз доля малого та середнього бізнесу у сфері торгівлі зменшується, оскільки малих підприємців витісняють сіті великих центрів роздрібної торгівлі. Разом з цим зростає доля малого бізнесу в сфері послуг, будівництві та виробництві (як правило, підрядних роботах).

Розвиток малого та середнього бізнесу в країні є одною з головних умов здорового розвитку економіки та соціальної сфери. Це дійсно так, оскільки завдяки підприємствам малого та середнього бізнесу створюються нові робочі місця, що підвищують загальний добробут населення, зменшують соціальну напруженість, стимулюють інноваційний розвиток в країні. Крім того достатньо розвинутий малий та середній бізнес є передумовою розвитку демократії в країні, оскільки добробут населення достатній, щоб протистояти маніпулюванню з боку зацікавлених осіб. Так як з отриманням незалежності Україна стала на шлях демократичної держави, то головним завданням уряду є стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу. Як приклад можна привести країни Європи, які славляться своєю демократичністю, а саме Німеччину, де до малого та середнього бізнесу відносяться 99,7 % (дев'яносто дев'ять відсотків) всіх суб'єктів господарювання. В Україні даний показник значно нижчий, однак кількість підприємців відповідає середньоєвропейському рівню (приблизно шість на тисячу українців). Проте в Україні, за даними Держкомстату, вне-

сок малого та середнього бізнесу в ВВП України складає до 16%, а в Європі цей показник дорівнює 60-70%. Тобто потенціал для розвитку дуже великий.[3][9]

В міжнародному рейтингу Doing Business 2010 року Україна за показниками складності ведення бізнесу посідає 142-е місце із загальом 183 країн. Україна впритул наблизилася до Гондурасу, який протягом року зі 136-го посунувся на 141-е місце. Ці дані парадоксальні, адже насправді Україна має інтелектуальний потенціал як для створення досконалої системи регулювання підприємницької діяльності, так і безпосередньо для організації й ведення бізнесу – талановитих підприємців не бракує.[6]

В сучасному законодавстві України розмежування між малим та середнім бізнесом є неявним. Так законом визначається, що підприємства можуть бути віднесені до малих, середніх або великих підприємств залежно від кількості працюючих та обсягу валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг). Звідси до малого підприємництва відносять підприємства, середньооблікова чисельність працюючих яких за звітний (фінансовий) рік не перевищує п'ятдесяти осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період не перевищує сімдесяти мільйонів гривень. До великого підприємництва відносять підприємства, середньооблікова чисельність працюючих яких за звітний (фінансовий) рік перевищує двісті п'ятдесят осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за рік перевищує суму сто мільйонів гривень. Усі інші підприємства визнаються середніми.[1]

В Європі лінійкою для визначення великого, середнього чи дрібного бізнесу визначає загальноприйнята в Європейському союзі шкала. Згідно їй, великий бізнес – це більше як 250 задіяних осіб. Найдрібніші, це де задіяні від 1 до 9 осіб, малі від 10 до 19 осіб, середні - підприємства з кількістю працюючих від 20 до 249 осіб. Найбільше в Німеччині підприємств, де працює від 10 до 19 осіб - приблизно 35 %.

З набуттям Україною незалежності та переходу до ринкової економіки, в економіці країни почали відбуватись різноманітні процеси, які були вкрай новими та незвичними. Перші підприємці 1990-х років починали свою роботу в умовах великого ризику, коли не можна було бути впевненим в завтрашньому дні, коли, щоб розпочати свою справу, необхідно було займати гроші у родичів, друзів та знайомих, продавати свої квартири. Єдине, що спонукало тоді людей до підприємництва так це складні умови життя на той час такі як: нерегулярна зарплата, яка часто виплачувалася товарами, відправка в примусовому порядку в безкоштовні відпустки, скорочення штату на підприємствах. З боку держави в той час не було ніякої підтримки, навпаки – на підприємців лягав великий податковий тягар. Ще більше ускладнювало ситуацію підприємців те, що мало хто з них мав юридичну або фінансову освіту. Однак не зважаючи на всі труднощі, які переслідували підприємців малого бізнесу в той час, не зважаючи на те, що держава ніяк не підтримувала їх діяльність, вони створювали джерело доходу для себе і сім'ї, а при вдалому функціонуванні і робочі місця.

Після підписання указу президента №727 від 3 липня 1998 року "Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності" замість кількох платежів

вводився єдиний платіж і спрощував систему звітності. Це зробило стосунки між державою та платником податків більш ясними і зрозумілими. Коли цей документ набрав чинності законослухняний суб'єкт підприємницької діяльності для численних фіскальних служб був недосяжним. З'явилася перспектива розвивати бізнес, створюючи при цьому робочі місця. Були сформовані всі передумови для зародження середнього класу, який в цивілізованих країнах перебуває в авангарді будь-яких економічних перетворень.[4]

За одинадцять років існування спрощеної системи оподаткування кількість платників єдиного податку збільшилася майже у 14 разів - з 95 тисяч осіб до 1,3 мільйона осіб, а надходження до бюджету від його сплати зросли у 32 рази - з 127 мільйонів гривень у 1999 році до 4,1 мільярда гривень у 2009 році. При цьому «спрощенці» створили понад 1,2 мільйона робочих місць.[10]

Проте в 2010 році проект нового податкового кодексу України привернув до себе велику увагу з боку підприємців малого бізнесу. Вони були обурені змінами, які пропонуються в ньому. Головним недоліком було те, що новий податковий кодекс зводив нанівець всі переваги спрощеної системи оподаткування та наближав її до загальної системи оподаткування. Фактично запропоновано збільшити кількість податків та зборів для підприємців, що працюють за спрощеною системою, а також звужити рамки застосування спрощеної системи. Насправді відбувається підміна ідеології спрощеної системи: залишається лише назва, а процедура сплати податків та звітування суттєво ускладнюється. Так недоліком вважається обмеження допустимого доходу підприємців (від 200 до 2000 грн. на день) та ставка податку 10% від доходу. Аргументом є те, що це буде стримувати розвиток малого бізнесу, оскільки відсутній стимул для того, щоб прикладати більше зусиль для отримання більшого доходу.[7]

Крім того ускладнює роботу малих підприємств, платників єдиного податку, той факт, що вони не можуть співпрацювати з юридичними особами, які працюють на загальній системі оподаткування. Це стає не вигідно, оскільки в такому разі вони повинні відмовитись від сплати єдиного податку та перейти на загальну систему оподаткування.[5]

Наразі ж в податковий кодекс вносяться зміни щодо спрощеної системи оподаткування. Так Верховною Радою України було прийнято проект закону № 8521 від 16.10.2011 про внесення змін до Податкового кодексу України і деякі інші законодавчі акти України (про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва). Основними змінами є підвищення граничного рівня доходу до 3млн. грн. для фізичних осіб і до 5 млн. грн. для юридичних.[8]

І хоча для підприємств малого бізнесу, які вже закріпились на ринку, нововведення не викликають великих проблем, а в деяких випадках навпаки, то для малих підприємців, доходи яких невеликі, податковий тиск збільшується. Підприємство не гарантує щоденний дохід і якщо за певний місяць підприємцю вдається непогано заробити, то в інший може статися так, що йому може ледве-ледве вистачити на життя. В податковому кодексі така ситуація не обговорюється, а це значить, що в будь-якій ситуації підприємець повинен сплатити єдиний

податок та внесок в до пенсійного фонду. Звідки в брати гроші в разі невдачі – не зрозуміло.

Зараз малий та середній бізнес в Україні розвивається не завдяки, а незважаючи на діюче законодавство. Тому законодавство потрібно вдосконалювати, щоб забезпечити належний розвиток. Новий податковий кодекс – це крок уперед до реформ у податковій системі, хоч він дуже далекий від досконалості. Наразі ж залишається багато проблем крім податкової системи, зокрема започаткування малого бізнесу, оскільки існує дуже багато перепон.

Література

1. Податковий кодекс України
2. Закон України «про державну підтримку малого підприємництва»
3. Андріян Фітьо Малий та середній бізнес. Невеличкий лік без для можновладців // <http://vgolos.com.ua/blog/253.html?page=1>
4. Владислав Кривобоков «Спроценка»: Бої без правил // <http://www.epravda.com.ua/publications/2011/09/21/298849/>
5. Данил Гетманцев Юрист: В Налоговом кодексе-2011 стал виден правовой перегиб в сторону государства // <http://delo.ua/businessman/jurist-v-nalogovom-kodekse-2011-stal-viden-pravovoj-peregib-v-st-165649/>
6. Оксана Колесова: «Малий бізнес врятує Україну» // <http://www.viche.info/journal/1929/>
7. Податковий кодекс: знищення спрощеної системи оподаткування мінімум на 5 років // http://www.vlasnasprava.info/ua/business_az/how_to_grow/taxation.html?_m=publications&t=rec&id=299
8. РБК-Украина ВР затвердила спрощення оподаткування малого бізнесу // <http://www.rbc.ua/ukr/top/show/vr-utverdila-uproshchenie-nalogooblozheniya-malogo-biznesa-20102011122000>
9. Татьяна Яблоновская, Наталья Задерей Дело за средним и малым // <http://www.expert.ua/articles/16/0/3076/>
10. Юрій Сорока Останні дні малого бізнесу в Україні // <http://www.epravda.com.ua/publications/2010/07/15/241731/>